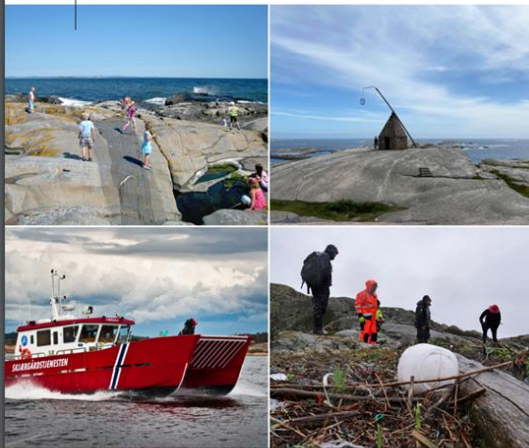

Klima- og
miljødepartementet

Tiltaksplan

Helhetlig tiltaksplan for en
ren og rik Oslofjord med
et aktivt friluftsliv

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Eller

Redningsplan for Oslofjorden

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Innhold

- Hva er Oslofjordplanen
- Litt om miljøstatus i Oslofjorden
- Hvordan gjennomføres planen
- Statusrapport 2022-2023 – Resultat, vurderinger og konklusjon.

Media 07.11.23

Miljødirektoratet: – Vi tisser egentlig rett ut i fjorden

FÆRDER

Anbefaler slutt på tråll etter fisk og skalldyr langs havbunnen i Færder

Av NTB

Publisert:
07.11.23 10:54

Del

Arbeidet med å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden går for sent. Det er konklusjonen i den andre statusrapporten om gjennomføring av tiltak i Oslofjordplanen.

Krise for Oslofjorden:

- Borres og sprenges i nær hver ås og knaus

Oslofjorden skal reddes, sier regjeringen. Samtidig bygger kommunene ned strandsonen, som igjen ødelegger Oslofjorden enda mer.

STORE PLANER: De aller fleste kommunene som grenser til Oslofjorden har omfattende utbyggingsplaner langs og i strandsonen, og bekymrer Miljødirektoratet. Ved den gamle papirfabrikkomta på Tofte i Hurum er det godkjent for en samlet utbygging på 80 000 kvadratmeter. Foto: Nina Hansen / Dagbladet

STORTINGET

Vedtak 575

Stortinget ber regjeringen
oppnå god miljø- og
biologiske mangfold

nr. 1552 / 2019

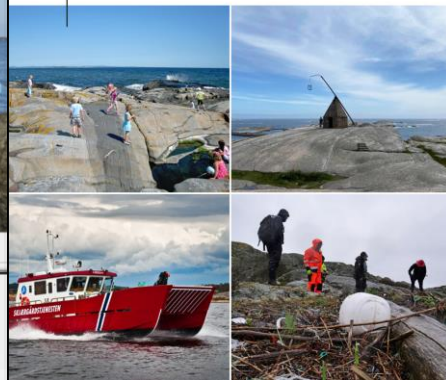
Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden

Ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Klima- og
miljødepartementet

Helhetlig tiltaksplan for en
ren og rik Oslofjord med
et aktivt friluftsliv

Hurdalsplattformen

FOR EN REGJERING UTGÅTT FRA
ARBEIDERPARTIET OG SENTERPARTIET

2021-2025

MÅL: Samordne, supplere,
forsterke

MILJØ-
DIREKTORATET

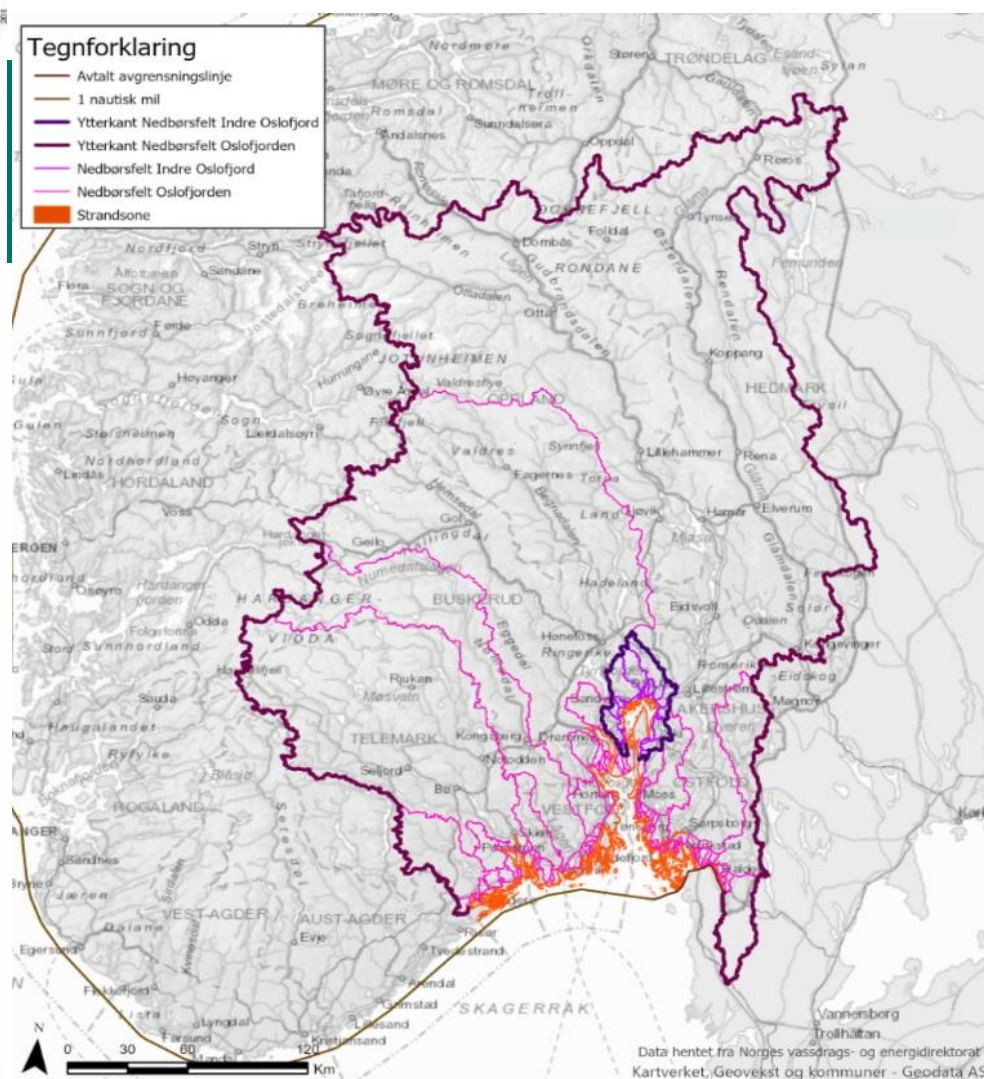
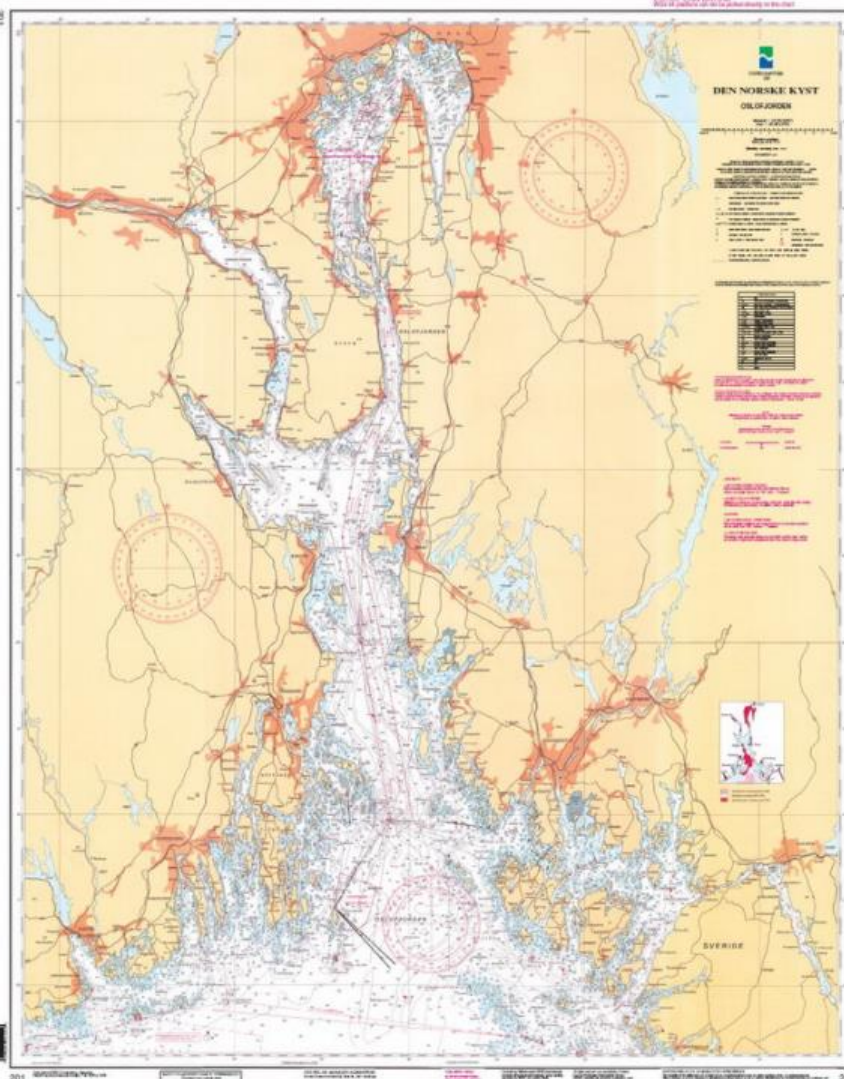
Planen legger vekt på å **samordne, supplere og forsterke** allerede pågående arbeid.

7 innsatsområder:

- 1 Redusere utslipp fra **avløp**
- 2 Redusere arealavrenning fra **jordbruket**
- 3 Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forurensning
- 4 Ivareta sårbare arter (**fiskeri**), naturtyper og kulturminner
- 5 Restaurering av naturverdier
- 6 Friluftsliv
- 7 Tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden (plan, kommunikasjon, rapportering)

Totalt 63 tiltak + 19 kunnskapstiltak fordelt på 6 departementer,

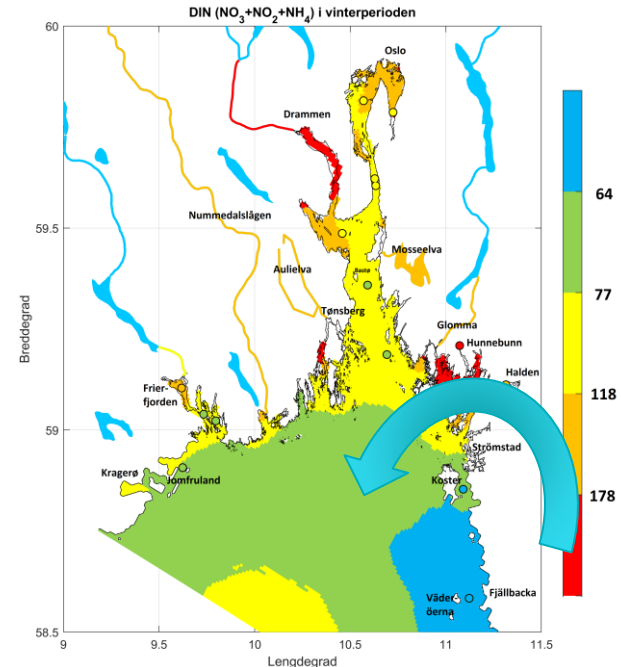

Nitrogenutslipp – (ikke partikkelbundet)

Det er våre egne utslipp som er hovedproblemet (rapport NIVA/HI)

- Klare **overkonsentrasjoner** av nitrogen
- Tilførslene av nitrogen er **sjudoblet** fra førindustriell tid
- Tilførslene til fjorden kommer fra **egne aktiviteter**, særlig jordbruk og avløp
- For biotilgjengelig N utgjør jordbruk 43 %, avløp (RA) 34 %, bakgrunnsavrenningen utgjør bare 14 %
- Mer omfattende områder med **oksygensvinn** - Breiangen

NB: Basert på svenske kriterier

Organisering

1. KLD «eier»planen
2. Oslofjordrådet er politisk rådgivende
3. Sekretariat Mdir + 3 statsforvaltere
 - Ansvar for årlig statusrapportering
 - Vurderinger og analyser
 - Koordinere alle sektorer
 - Pådriver ovenfor direktorater, SF, FK og kommuner
 - KLD skal koordinere mot andre departementer.

Miljøstatus i Oslofjorden

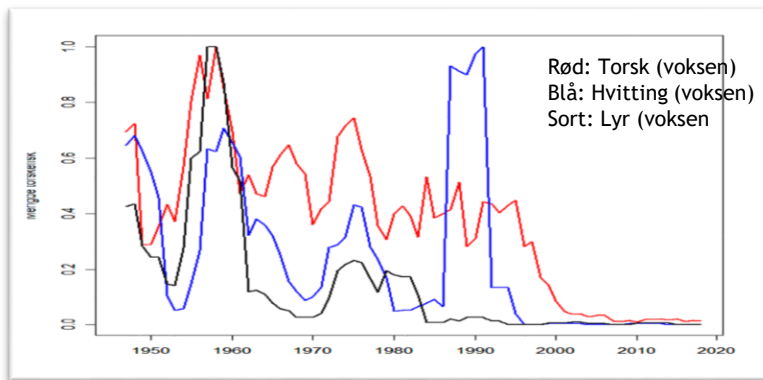

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Hva er problemene i fjorden?

- Historisk lav mengde torskefisk
- «Lurv» (ettårige trådalger) tar over ålegrasenger, tang- og tareskoger
- Lave oksygennivå i bunnvannet, også i åpne deler av fjorden (Breiangen)
- 2/3 del av strandsonen er nedbygd og privatisert
- Sjømatadvarsler pga. høyt miljøgiftinnhold i indre- og ytre fjord

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

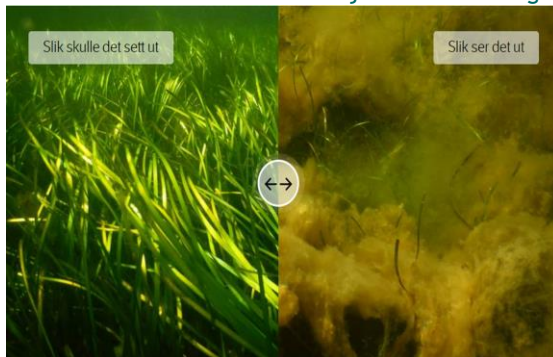

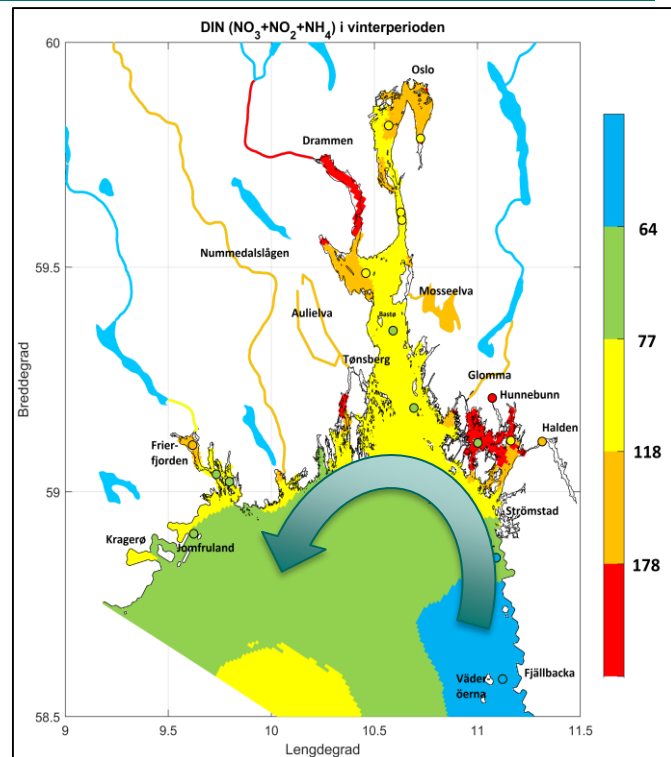
Foto: Niva (kollasj av NRK)

Foto: VG

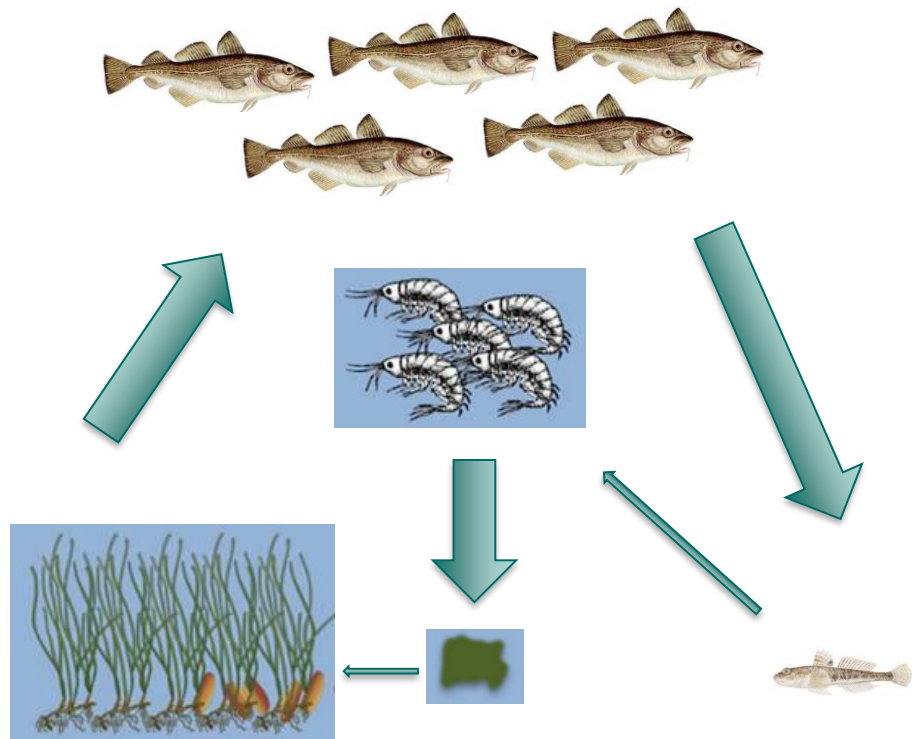
Nitrogen i Oslofjorden (rapport NIVA/HI 2021)

- Klare **overkonsentrasjoner** av nitrogen, tilførsler **sjudoblet** fra førindustriell tid
- Tilførslene til fjorden kommer fra **egne aktiviteter**, særlig jordbruk og avløp
- For det mest skadelige av nitrogenet
 - 43 % fra jordbruk
 - 34 % fra avløp (renseanlegg)
 - 14 % fra bakgrunnsavrenning
- Mange problemområder, men må se på hele Ytre Oslofjord som **én resipient**

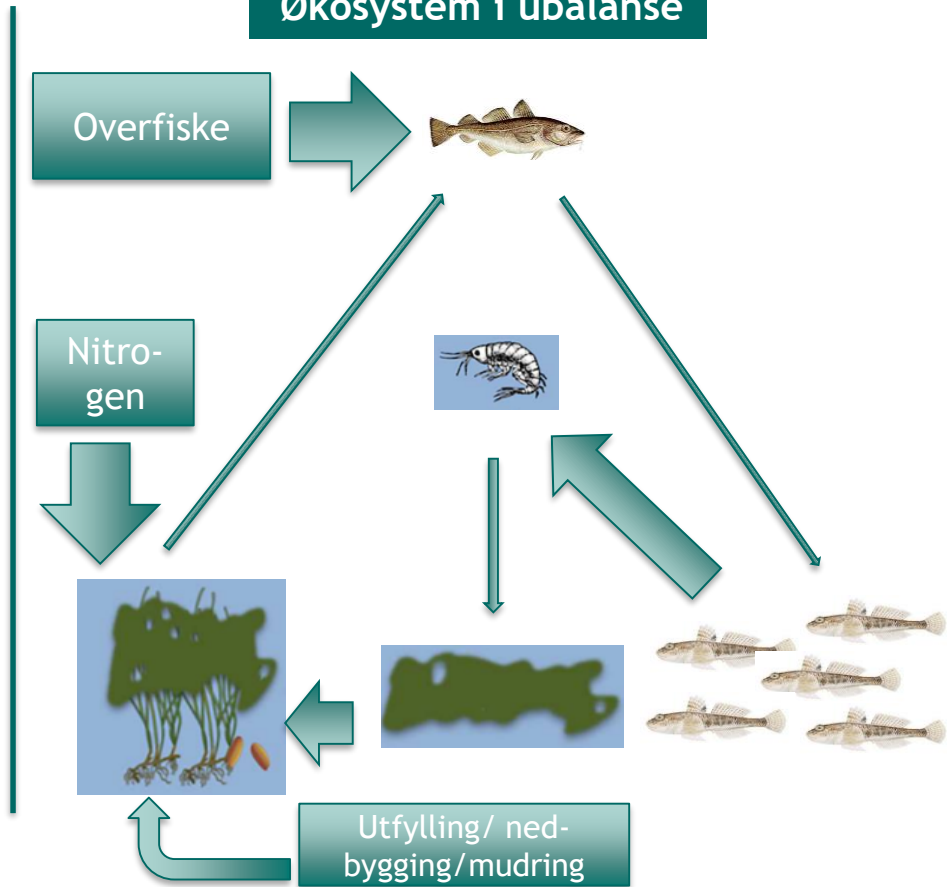

Økologiske domino-effekter (omarbeidet fra Moksnes et al. 2008 og Infantes et al. 2016)

Fungerende økosystem

Økosystem i ubalanse

Hvordan gjennomføres planen?

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Det er 63 tiltak fordelt på 7 innsatsområder.

Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse

T1	Strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann og avløpsvann fra spredt bebyggelse	Miljødirektoratet statsforvalteren
T2	Redusere mengden overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnett gjennom krav i utslippstillatelser og kommunale handlingsplaner for avløpssektoren	statsforvalter i samarbeid med <u>kommunene</u>
T3	Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømming av sandfang for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden	<u>Statsvegvesen kommuner</u>
T4	Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse og mindre tettbebyggelser renses i tråd med renskravene

i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13, slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033. Dette er også en føring i de <u>Nasjonale, føringerne for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene</u> fra Klima- og miljødepartementet av 19. mars 2019 | kommuner |
| T5 | Statsforvalteren oppfordrer alle kommunene til å fastsette forbud mot tømming av septik fra fritidsbåter i lokale forskrifter innen utgangen av 2022 der det er miljømessig grunnlag for det i henhold til forurensningsforskriften kap. 23 og etablere flere mottaksanlegg | statsforvalteren
kommuner
havneansvarlige |
| T6 | Vurdere fastsetting av nasjonal forskrift om forbud mot utslipp av septik fra fritidsbåter med hjemmel i småbåttloven

§ 38 dersom lokale forskrifter (jfr. tiltak 4) ikke i tilstrekkelig grad utarbeides | <u>Klima- og miljødepartementet Sjøfartsdirektoratet</u> |
| T7 | Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser til utslipp av <u>avløpsvann</u> | statsforvalteren
kommunene |

Kap 13 anlegg: Gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp mindre enn 2000 pe til ferskvann, mindre enn 2000 pe til elvemunning eller mindre enn 10.000 pe til sjø. **Kommunen er myndighet**

Kap 12 anlegg: gjelder for utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter, turistbedrifter og lignende virksomhet med utslipp mindre enn 50 pe. **Kommunen er myndighet.**

Kap 14 anlegg: gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann, større enn eller lik 2000 pe til elvemunning eller større enn 10.000 pe til sjø. **Statsforvalteren er myndighet.**

Fordeling av tiltak med andre

- KLD (19)
- KMD (8)
- SD (7)
- LMD (2)
- KUD (2)
- HOD (1)
- Miljød
- Kystve
- Landb
- Staten
- Riksan
- Fisker
- Sjøfar
- NVE (2)
- Mattils
- Forsva
- SSB (1)

mmen

- mmune (11)
- e (21)
- valter (11)
- ningsinstituttet (2)
- erkommunale utvalgene mot
- urensing (1)
- en (1)
- svarlige (1)
- (1)
- åd (1)
- (1)
- aritimt museum (1)

Mål: Samordne, supplere og forsterke

Det er summen av lovlige aktiviteter som har fått oss dit vi er i dag.

- KLD eier planen og skal styre den sammen med Oslofjordrådet.
- Oslofjordrådet er politisk rådgivende organ.
- Sekretariatet sørger for at tiltakene rapporteres årlig, og fungerer som pådriver.

Mål: Samordne, supplere og forsterke

Samordne (sekretariatet):

- Tiltakskort
- Questbackundersøkelse
- Rapportere årlig til Oslofjordrådet

Supplere:

- Kunnskapsinnhentingspunkter 19. stk

Forsterke:

Lovendringer:

- Gjødselfareforskrift på høring
- Landbruksforskrift i alle fylker
- Forskrift om forbud mot tømning av septik fra småbåter er vedtatt.
- Nytt avløpsdirektiv er på vei fra EU.

Økt bemanning (særlig på avløp og spredt avløp)

Naturmangfoldsplan ved rullering av kommunedelplaner.

Etablering av **kystsonenettverket** (Friluftsliv)

Samordne: Årlig rapportering til Oslofjordrådet

Møter med tiltaksansvarlige inkl. info om ny rapporteringsløsning

- Alle kommunene (118 stk.)
- Kystkommunene (26 stk.)
- Direktorat og departement
- Presentasjoner i ulike fora og i møter

Rapportutkast til utsjekk av feil og mangler i september 2023

Svarprosenten i kommunene har gått opp

- Alle 118 kommuner (73 %)
- Kystkommunene (95 %)

Resultat fra rapportering

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Innsatsområde 1 – Redusere utslipp fra avløp

Rensing for milliarder i Drammensregionen

Bildet: Fungerende kommunalsjef for infrastruktur og sam-
presenterte planene for avløpsrensing i Drammensregionen.
Odd Borgestrand

**VA-MESSENE 2023: Lier, Asker og Drammen
nytt avløpsrenseanlegg for Drammens**

Publisert: 14 Mar 2023

Av Odd Borgestrand

- Planene er godkjent av de folkevalgte i alle de
milliard-anlegget stå ferdig i 2030.

Det fortalte fungerende kommunalsjef for infra-
Johannes H. Devold, under VA messa i regi av V
Det er godt kjent at Ytre Oslofjord er under ste

**Det nye renseanlegget på Øra øker
avløpsregningen med 3.700 kr i året per
husstand**

Det planlagte anlegget har en rekke renseprosesser, med biologisk rensing av nitrogen innendørs. Til venstre ser vi tanker for
slambehandling og produksjon av biogass. Foto: Frevar

Av Øivind Ljøth

Publisert:
17.03.23 00:04

Del

Det nærmer seg byggestart for Frevars nye avløpsrenseanlegg på Øra, inkludert nitrogenrensing med
en rensesgrad på 85 prosent. Fra 2027 forventes anlegget å gi en økning i gebyrene på 3.700 kr i året
per husstand.

■ Rapporteringen viser:

- Bedre forståelse for nødvendighet av strengere renskrav
- Kravstilling og planlegging tar lengre tid enn ønskelig men vi er i gang.
- **Juridiske grunner - stabilitet er begrunnelsen**
- Felles løsninger for nitrogenrensing under planlegging i Drammens-regionen, og i Vestfold
- Først i løypa er nedre Glomma, to separate anlegg i hhv. Sarpsborg og i Fredrikstad

■ Betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet (T1,T3,T4,T7)

- Krevende for alle i forvaltningen
- Kostbare tiltak, krever store investeringer i langsiktig perspektiv

forts. innsatsområde 1 – avløp Store renseanlegg = nitrogenrensing

LOVDATA

Søk eller taster, forslag, dommer, storkingsvedtak, forfattede...

Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsrensianlegg

OPPRINNELIG KUNNGJORT VERSJON

Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsrensianlegg

Dato: FOR-2023-09-01-1388

Departement: Klima- og miljødepartementet

Krafttrådelse: 01.09.2023

Hjemmel: Stortingets årlige budsjettvedtak

Kunngjort: 04.09.2023 kl. 13.45

Journalnr.: 2023-0909

Hjemmel: Forsatt av Klima- og miljødepartementet 1. september 2023 med hjemmel i...

§ 1. Formålet med ordningen

Tilskuddsordningen skal bidra i arbeidet med å redusere utslippet av nitrogen i nedbørfelt. Med Oslofjordens nedbørsfelt menes kommuner som vist til i vedlegg 1.

§ 2. Tildelingskriterier

Miljødirektoratet kan etter søknad tildele tilskudd til kommuner og kommunalt eide selskaper. Interessentorganisasjoner kan også søke på vegne av aktuelle kommuner og selskaper.

Tilskudd kan gis til:

- planlegging og/eller prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsrensianlegg
- varianter av egnet teknologi for nitrogenfjerning, både midlertidige og permanente løsninger
- kompetansehevingstiltak knyttet til nitrogenfjerning

Videre skal følgende tildelingskriterier oppfylles:

- kommunen/interkommunalt selskap skal bidra med egeninnsats
- prosjektet skal bidra til å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden
- prosjektet skal ha til hensikt å bidra til en raskere beslutning om eller innføring av nitrogenfjerning

Allige satsingsområder og prioriteringer for tilskuddsordningen kunngjøres i udføringen.

- Ny tilskuddsordning på plass fra høsten 2023

Planlegge og prosjektere

Sett i gang arbeidet med å utrede hvordan nye løsninger for nitrogenfjerning skal gjennomføres der dette gjenstår

2023/24

- Forslag til forbud mot tømning av båtseptik i Oslofjorden er utredet, og oversendt til KLD for videre vurdering (T6)

Innsatsområde 2 – Redusere arealavrenning fra jordbruk

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i ▼ Om oss ▼ Ansatte Kontakt oss Innsyn Jobb hos oss

Oslo og Viken > Landbruk og mat > Jordbruk > Miljøtiltak > Regionale miljøkrav
> Regionale miljøkrav for jordbruket i Oslo og Viken er nå bestemt

Regionale miljøkrav for jordbruket i Oslo og Viken er nå bestemt

Etter flere års arbeid, tre offentlige høringer som resulterte i nyttige høringsinnspill, og god dialog med eksterne aktører, har Statsforvalteren bestemt nye regionale miljøkrav for

Kontaktpersoner

- [Heidi Engelhardt-Bergsjø](#)
Tlf: 22 00 35 51
- [Maja Solberg Økland](#)
Tlf: 32 26 69 61
- [Otto Galleberg](#)
Tlf: 32 26 67 18 / 98 86 48 57

Lenker

- [Kart over miljøkravområdene](#)

- Kun Akershus/Østfold har forpliktende miljøkrav i jordbruket (T8)
 - Haster å innføre i hele nedbørfeltet
 - Fra høsten 2024
- Det er gitt 150 mill. kr ekstra RMP-midler i 2022/23 til vannmiljøtiltak (T9)
 - Økt oppslutning om vannmiljøtiltak særlig i Akershus/Østfold
 - Innføring av miljøkrav

forts. innsatsområde 2 - jordbruk

- Revidert forskrift om gjødselvarer (T10)
 - Er sendt på høring, frist juni 2024.
 - Viktig bidrag for å redusere skadelige effekter på vannmiljøet, høye fosfortall i jord
- Ny gjødselvareforskrift og regionale miljøkrav i **alle fylkene** rundt fjorden bør iverksettes samtidig
 - Best samvirkende effekt på miljøtilstanden i fjorden
 - Høsten 2024

Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning

- Nærmere regulering av trålingsaktivitet ikke gjennomført (T21)
 - Behov for å utrede utfasing av trålingsaktivitet i Hvaler og Færder nasjonalpark, og Indre fjord - i første omgang
- Kontroll og oppsyn med forbud mot torskefiske (T23)
 - Vanskelig å kontrollere fritidsfiske
 - Dispensasjoner for yrkesfiskere bør trekkes
- Sammenheng mellom svak torskefiskebestand og fremvekst av påvekstalger (lurv)
 - Torskefiskenes nøkkelposisjon i økosystemet

forts. innsatsområde 4 – naturforekomster i sjø i arealplanlegging

- Tydelige formuleringer i planen når det gjelder inngrep/tiltak i bløtbunnsområder og andre naturforekomster i sjø (T24, T25)
 - «Unngå inngrep», «sikre naturforekomster»
- Rapporteringen viser at:
 - 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å sikre dette
 - 80 % av kystkommunene ikke har oversikt over antall inngrep som går ut over marine naturtyper (beite- og oppvekstområder)
- Behov for å skjerpe praksis

Innsatsområde 6 og 7 - Friluftsliv og arealforvaltning

Foto: Bildebloggen.com Rune A. Karlsen

- Tydelige formuleringer i planen angående praktiseringen av byggeforbudet i strandsonen (T40, T59)
 - «følge nasjonale forventninger», «sikre streng praktisering»
- Rapporteringen viser at det fortsatt gis mange dispensasjoner, stort spenn mellom kommunene
- Behov for innstramming når det gjelder byggeforbud i strandsonen (T40, T59)
- Behov for strengere nasjonale føringer - disp. bestemmelsen §19.2, og etterlevelse av Statlige planretningslinjer (SPR)

Møte i Oslofjordrådet 13. Mai – i Horten

- Tema : Bygging i Strandsonen

Hvordan går det - egentlig

- Oslofjorden er i en dårlig tilstand med ubalanse i økosystemet
 - Det er mulig å snu trenden og å nå miljømålene
 - Men det vil ta tid og med betydelige kostnader
- Samtidige og effektive tiltak nødvendig
 - Redusere næringstilførsler fra avløp og jordbruk
 - Gjenoppbygge rovfiskbestandene, nullfiskeområder, redusere bunntråling
 - Unngå ytterligere nedbygging av både strandsone og gruntvannsområder, viktige beite- og oppvekstområder
- Det går for seint for å nå målene innen 2026

Konklusjon

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Konklusjon: Samordne, supplere og forsterke

Samordne (sekretariatet) siden 2022:

- Tiltakskort
- Questbackundersøkelse
- Rapportere årlig til Oslofjordrådet

Supplere:

- Kunnskapsinnhentingpunkter 19. stk – mange er ferdigstilt

**Årets rapportering har frist i dag –
Nye rapporter foreligger i oktober
og januar.**

Forsterke (noe har skjedd):

Lovendringer:

- Gjødselfareforskrift på høring
- Landbruksforskrift i alle fylker
- Forskrift om forbud mot tømning av septik fra småbåter er vedtatt.
- Nytt avløpsdirektiv er på vei fra EU.

Økt bemanning (særlig på avløp og spredt avløp)

Naturmangfoldsplan ved rullering av kommunedelplaner.

Etablering av **kystsonenettverket** (Friluftsliv)

Tabell 3: Oppsummering av nøkkeltiltak med antatt tidligst gjennomføring, og effekt i Oslofjorden etter gjennomføring (evt. forsinket effekt)

Nøkkeltiltak	Antatt gjennomføring (tidligst)	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Vurdering av fremdrift	Flaskehals/kommentar
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogenfjerning (T1, T7)	Fra 2026	Rask effekt		Kravstilling og planlegging/ Kostnadskrevende
Redusere mengden overvann og overløp, og oppgradere ledningsnett (T2, T3, T4)	Før og etter 2026	Rask effekt		Kostnadskrevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (T8)	Fra 2024	Relativt rask effekt		
Forvalte tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL) (T9)	Fra 2022	Rask effekt		
Håndheve krav om vegetasjonsbelte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning (flytte myndighet)
Revidere gjødselvareforskriften (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24, T25)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Strengere praktisering av byggeforbud i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37, T41)	Fra 2022	Rask effekt		